תא שמע אשתי גזוזטראות זו למעלה מזו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה שתיהן אסורות עד שיערבו אמר רב אדא בר אהבה בבאין בני תחתונה דרך עליונה למלאות אביי אמר כגון דקיימין בתוך עשרה דהדדי ולא מיבעיא קאמר לא מיבעיא אעשו לתחתונה ולא עשו לעליונה דאסירי דכיון דבגו י' דהדדי קיימין אסרן אהדדי אלא אפילו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה סד"א כיון דלזה בנחת ולזה בקשה ליתביה לזה שתשמישו בנחת קמ"ל כיון דבגו עשרה קיימין אסרן אהדדי כי הא דאמר רב נחמן אמר שמואל בגג הסמוך לרה"ר צריך סולם קבוע להתירו סולם קבוע אין סולם עראי לא מ"ט לאו משום דכיון דבתוך עשרה דהדדי קיימי אסרן אהדדי מתקיף לה רב פפא ודילמא כשרבים מכתפין עליו בכומתא וסודרא אמר רב יהודה אמר שמואל

בור

שתי גזוזטראות. מתני' היא. גזוזטרא שהיא למעלה מן הים(ב) ב' זיזין בולטין מן העלייה שעל שפת הים וקובעין נסרים מזה לזה והיא גזוזטרא ותנן אין ממלאין ממנה בשבת לפי שהגזוזטרא רה"י שגבוה ורחבה הרבה והים כרמלית אלא א"כ עשו לה מחיצה עשרה בין מלמעלה בין מלמטה שחוקקין נקב ארבעה כעין פי בור ועושין מחיצה סביבותיו למעלה או למטה ומשלשל דלי וממלא וחשיב כאילו פיות המחיצה יורדין וסותמין עד התהום כדאמר בפ"ק (דף יב.) קל הוא שהקילו חכמים במים שמחיצה תלויה מתרת בהן: וכן לא גרסינן: ב' **גזוזטראות זו למעלה מזו.** ואין מכוונות זו על זו אלא משוכות זו מכנגד זו בתוך ד' ועשו לעליונה הנקב והמחיצה ולא עשו לתחתונה ובשבת זורקין בני תחתונה דלי שלהן על מחיצות העליונה ויורד לנקב ומשלשל ומושך ועולה: **שתיהן אסורין.** למלאות מפני שרשות שתיהן שולטות בו וכגון שעשו אותה מחיצה בשותפות כדמוקמינן לה בפירקין לקמן(ג). אלמא לזה בשלשול לבני עליונה תשמיש מילוי זה בשלשול שמשלשל ליס ולבני תחתונה בזריקה ושלשול וקתני שתיהן אסורות וכ"ש לזה בשלשול ולזה בזריקה לחודה: **בבאין בני תחתונה.** ועולין בסולמות דרך עליונה למלאות דלתרוייהו בשלשול: **כגון דקיימי בגו עשרה דהדדי.** שאין עליונה גבוהה מתחתונה עשרה. ואע"ג דאמרי לזה בקשה ולזה בנחת הוא שיש מקצת זריקה עם השלשול ואמר שמואל לעיל(ד) דכל תשמיש שהוא נחת לזה מזה נותנין אותו לנחת לא תיקשי דטעמא דהכא לאו משום תשמיש אלא משום דכיון דבגו עשרה דהדדי קיימין אין רשות שלישית לזו בלא זו ואפילו לזה בפתח ולזה בזריקה שאין(ה) חלוק רשות ביניהן וכי אמרינן רשות שלישית הסמוכה לשתים לזה בנחת ולזה בקשה ניתנת לזה בנחת ה"מ היכא דב' הרשויות חלוקות בגובה י' כגון חצר ועלייה וכגון ב' חצירות המובדלות י' בגובה קרקעיתן או מחיצה עשרה ביניהן או חריץ עשרה: **ולא מיבעיא קאמר.** כלומר וכי תימא הואיל ובתוך עשרה קיימין וטעמא משום דאין לזו רשות בלא זו ולא לאשמעינן לזה בשלשול ולזה בזריקה (א) נותנין אותו לזה שבשלשול מה לי עשו לעליונה מה לי עשו לתחתונה: **לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עשו לתחתונה ולא עשו לעליונה.** דאיכא לאוקמי טעמא דאיסורא משום תשמיש השוה דהא סמוכות הן במשך הכותל בתוך ד' טפחים כדמוקמינן לקמן (דף פח.) וגובהה נמי בגו עשרה דהדדי: **אלא אפילו כו'.** דהוי לזה בשלשול ולזה במקצת זריקה ושלשול: **ליתביה לזה שתשמישו בנחת.** כדשמואל הואיל ומקצת קושי יש לזה מזה: **קמ"ל דכיון כו' אסרן אהדדי.** בלא שום טעם תשמיש: **גג הסמוך לרה"ר.** שאינו מוקף חצר לכל צדדיו אלא צידו אחד רה"ר וסתם גג גבוה עשרה: **צריך סולם קבוע.** מן העלייה לגג להתירו לטלטל מן המרפסת לגג דאי עביד ליה סולם גלי דעתיה דסלקיה לגג מכח רה"ר ואיהו ניחא ליה לאשתמושי ביה: **סולם עראי.** כיון דמסליק ליה כמאן דליתיה הוא: **מ"ע.** הא גג זה אינו לתשמיש בני רה"ר כלל: **לאו משום.** דבהכי עסקינן דלא גביהא מרפסת עשרה מרה"ר וממנה עולין לגג ופחות מעשרה הוא לה אלמא אע"ג דמרפסת כפתח ולבני רה"ר אינו ראוי כיון דמרפסת ורה"ר בגו עשרה דהדדי קיימי אסרי אהדדי דאי לאו הכי טעמא מאי ניהו. וכגון דמרפסת מגופפת היא למעלה ופתחה בי' אמות לרה"ר דאי לאו מגופפת היא סביב כיון דלא גבוהה עשרה כרמלית היא וסולם לא מהני לה דקא מטלטל מכרמלית לרה"י: **בכומתא וסודרא.** שרגילין לתת עליו בחול כובעין ומעפורת ותשמיש נוח והגון הוא להם למשאוי קל כזה ואע"פ שאינו ראוי להם לכיתוף משאוי כבד כדאמר ביציאות השבת (שבת דף ח.) תשעה חזו לכיתוף אבל י' לא ה"מ למשאוי כבד ומיהו לכומתא וסודרא חזו כשבני אדם עייפין בימות החמה נוטלין כובעיהן וסודרן מראשיהן עד שיפוח הרוח בהן הלכך אסרי עלייהו ואפילו לא קיימא מרפסת בגו י' ולא דמי לרשות שבין ב' חצירות לזו בפתח ולזו בזריקה דחצר לאו תשמישתיה בהני כובעים קלים אלא בכלים כבדים וכי גבוה כותל י' לא חזי לתשמישתיה דחצר (ב) ונותנין אותו לזה שבפתח אבל לבני רה"ר חזי. ואית דמוקי להא דר"נ בגג פחות מעשרה וא"א דא"כ ה"ל כרמלית דכל רשות שרחבה ד' ואינה גבוהה עשרה אצל רה"ר כרמלית היא וכיון דהכי הוא סולם מאי מהני. ואני שמעתי בגו עשרה דהדדי שאינו רחוק מרה"ר עשרה וא"א לומר כן שלא שיערו חכמים עשרה לשבת אלא בגובה ולא שיערו ארבעה אלא במשך:

בור

לא מיבעיא קאמר. דבשלמא לרב נקט עשו לעליונה כו' לאשמעינן לזה בזריקה ולזה בשלשול שניהם אסורים אלא השתא דקיימי בגו עשרה מה לי עשו לעליונה מה לי עשו לתחתונה כך פירש רש"י ולרב אדא בר אהבה נמי דאוקמא בבאין בני תחתונה דרך עליונה למלאות קמ"ל טובא אע"ג דאמר בסוף כילד מעברין (לעיל דף נט:) דסולם תורת מחיצה עליו ולא אסר הכא לענין ליחשב תשמיש בנחת כלזה בשלשול ולזה בשלשול אסרי: **גג הסמוך לרה"ר.** פירש בקונטרס שאינו מוקף חצר בכל צדדיו אלא צידו אחד רה"ר וסתם גג גבוה עשרה ויש שם מרפסת דלא גבוהה עשרה מרה"ר וממנה עולין לגג ופחות מעשרה הוא לה אלמא אע"ג דלמרפסת כפתח ולבני רה"ר אינו ראוי כיון דמרפסת ורה"ר בגו עשרה דהדדי קיימי אסרי אהדדי דאי לאו הכי טעמא מאי הוי וכגון דמרפסת מגופפת היא למעלה ופתוח בעשרה אמות לרה"ר דאי לא מגופפת היא סביב כיון דלא גבוה עשרה כרמלית היא וסולם לא מהני בה דקא מטלטל מכרמלית לרה"י וקשה לר"י להעמיד כשיש מרפסת בין רה"ר לגג דאינו מזכיר הכא מרפסת כלל ועוד אי מרפסת מגופפת (ג) היאך בני רה"ר אוסרין עליה ועל הגג ואי דליכא גיפופי הויא לה כרמלית והגג נפרץ לה בעשרה ואי בלא מרפסת איירי וקאי גגה בתוך עשרה אם כן הוי כרמלית ואור"י דמיירי שפיר בלא מרפסת ובני רה"ר משתמשים בו לפי שאינו גבוה עשרה ואינו נפרץ במלואו וכגון שצידי הגג גבוה עשרה או כל הגג למטה מעשרה ויש לו מעקה ופתוח לרה"ר בעשרה או בפחות וקאמרינן דצריך סולם קבוע להתירו אבל בלא סולם אין בני חצר רגילים בו ומבטלין ממנו בני רה"ר שהרגילו להשתמש (ד) תורת דיורין ומשוי להו (חד) קרפף ואסור לטלטל ממנו לחצר לרבנן ולר"ש נמי כלים ששבתו בבית אסור להוליך מחצר לגג כיון דנעשה קרפף ולא דמי לחצר או מבוי שפתוחים לרה"ר בעשרה דאין בני רה"ר אוסרים עליו דהתם איכא דיורין גמורין ואין כח לבני רה"ר לבטלם וקא אמרינן דילמא בכומתא וסודרא דרגילין להניח שם בני רה"ר כשהם עייפין אע"פ שגבוה עשרה שמשוי קל הוא כדפירש בקונטרס ותשמיש נחת (ה) ולא דמי לרשות שבין שתי חצירות לזה בפתח ולזה בזריקה דחצר אין משתמשין בו בכובעים אלא בכלים כבדים ור"ת מפרש בענין אחר גג הסמוך לרה"ר וכמוך בתוך עשרה צריך סולם קבוע להתירו דכיון דתוכו רה"י היא ולא דמי לשאר כרמלית וסולם קבוע שבחצר ממעט כח כרמלית שבחצרו) דלא הוי כרמלית מעליא ודייק סולם קבוע אין סולם עראי לא אף על גב דע"י סולם עראי הוי תשמיש נחת טפי לחצר (ו) מבני רה"ר דלית להו לבני רה"ר אפילו סולם עראי ואפ"ה כיון דבתוך עשרה קיימי אסרי ודחי רב פפא דלבני רה"ר נמי איכא תשמיש נחת בכומתא וסודרא דראשו של אדם סמוך לגג והוי תשמישו בנחת בלא סולם כלל כלבני חצר בסולם ולהכי צריך סולם קבוע להתיר כרמלית גרוע כזה דהוי תוכו רשות היחיד:

בור

עין משפט נר מצוה

א [טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' יג]:

ב [מיי' פ"ד מהל' שבת הל' ט טוש"ע או"ח סי' שמה סעי' לח]:

* * *

רבינו חננאל

ת"ש וכן ב' גזוזטראות זו למעלה מזו עשו מחיצה לעליונה ולא עשו לתחתונה שתים אסורות עד שיערבו. ופריק רב אדא בר אהבה בבאין בני תחתונה דרך עליונה למלאות. אביי אמר כגון דקיימא תרווייהו סמוכות זו לזו בתוך י' טפחים, ולא מיבעיא קאמר כו'. ואסיקנא כל בחדא רשותא לא אמרינן לזה בנחת ולזה בקשה. פי' חדא רשותא (או) [אין] קיימין תרווייהו בתוך י' טפחים. ומנא תימרא, כי הא דאמר רב יהוד' אמר שמואל, גג הסמוך לרשות הרבים צריך סולם קבוע להתירו. ודייקינן סולם קבוע אין סולם עראי לא. אמאי לזה שבסולם עראי תשמישו בנחת הוא אמאי לא יהבינן ליה. לאו משום דאמרינן כל חדא רשותא לא אמרינן כל שתשמישו בנחת ליה יהבינן (ליה). ודחי רב פפא לאו משום דחדא רשותא אינון אלא משום דמשתמש ביה בכומתא וסודרא. פי' לובש כותנא וסודרא ומעייל להו להאי גג מרשות הרבים שנמצא משתמש בו על ידי כיתוף. אמר רב יהודה אמר שמואל

מסורת הש"ס

א) [לקמן פז:], ב) [במשנה איתא המים], ג) [דף פח.], ד) [דף פג:], ה) [כיון שאין], ו) תיבת שבחצר מיותר. רש"ל.

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא מבעיא וכו' ולזה בזריקה אין נותנין: (ב) ד"ה בכומתא וכו' לא חזי לתשמישתיה דחצר אבל לבני רה"ר חזי דאין להם רשו' אחר להשתמש להניח כובעיהן ונותנין אותן לזה שבפתח ולית דמוקי להא: (ג) תוס' ד"ה גג וכו' מגופפת היא היאך: (ד) בא"ד להשתמש בו תורת דיורין: (ה) בא"ד ותשמיש נחת הוא ולא: (ו) בא"ד טפי לחצר מלבני רה"ר:

* * *

מוסף רש"י

שתיהן אסורות. למלאות בנקב, העליונה עד שיערבו והתחתונה בנקב שלה אין צריך לומר שהיא אסורה דהא מכרמלית לרה"י קא ממלא (לקמן פז:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones